

5 september 2024

Consumenten en energiearmoede

Aan: Vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat
Betreft: Schriftelijke inbreng deskundigenbijeenkomst wetsvoorstel Energiewet
Van: Gaslicht.com – Thomas Meedema, Sanne Bins

Gaslicht.com juicht toe dat in deze fase van de energietransitie een grote stap wordt gezet met de introductie van de nieuwe Energiewet. Wel zien we uitdagingen voor de betaalbaarheid van de energierekening, gezien de alsmear stijgende netbeheerkosten, hoge energiebelastingen en de geopolitieke spanningen die haar weerslag heeft op de portemonnee van de consument.

Sinds de energiecrisis is de betaalbaarheid van de energierekening een nog grotere zorg voor veel Nederlandse huishoudens. Gaslicht.com ziet in het contact met de consument een toegenomen zorg. Hoewel de keuze in vaste prijscontracten weer terug is, liggen de kosten voor een gemiddeld huishouden op jaarbasis nog altijd 1.000 euro hoger t.o.v. nog maar een paar jaar geleden (zie grafiek in bijlage 1).

Gaslicht.com vindt het belangrijk dat er in de toekomst gezorgd wordt dat energie geen luxegoed wordt en er meer voorspelbaarheid en duidelijkheid wordt geschept voor de consument. Voorkom daar waar het kan verrassingen op de energierekening.

1. Duidelijkheid zonnepaneelbezitter

Al jaren is er onzekerheid over voldoende netcapaciteit, de salderingsregeling en continue veranderende spelregels. Dat zorgt voor veel onrust voor diegene die de investering reeds heeft gedaan en houdt nieuwe doelgroepen tegen in de aanschaf van zonnepanelen. Het is goed om te zien dat de consument die duidelijkheid nu snel lijkt te krijgen door het wetsvoorstel ter aanpassing en de geplande stemming in november.

Maar het gaat verder dan dat. Er is behoefte aan duidelijkheid over de extra kosten die er gemaakt worden door de onbalans op het net en of die kosten terecht zijn. Zijn we hier qua verdeling van de kosten richting de consument niet te veel op micro- in plaats van macroniveau bezig? In de maatschappelijke discussie lijkt vaak vergeten te worden dat de zonnepaneelbezitter, doordat er voor meer aanbod van elektriciteit wordt gezorgd, er eveneens voor zorgt dat stroomtarieven omlaag kunnen voor de consument zonder panelen. Daarnaast is enkel kijken naar de terugleverkosten en het einde van de salderingsregeling onvoldoende. De zorg bestaat dat het aanbod voor zonnepaneelbezitters ook na het afschaffen van de salderingsregeling niet gelijk zal zijn aan het aanbod voor de consument zonder zonnepanelen. Het is belangrijk om te kijken naar het daadwerkelijke aanbod dat de zonnepaneelbezitter ontvangt van de leverancier, inclusief alle kosten voor netbeheer. Uit een eerder door [ons gepubliceerd onderzoek in 2024](#) is gebleken dat leveranciers die op dat moment nog geen terugleverkosten hanteerden, die kosten op een andere manier in rekening brachten. Daarom zijn er duidelijke richtlijnen nodig met een blik op de gehele energierekening, de beoogde afspraak dat bijvoorbeeld de terugleververgoeding geen negatief bedrag mag zijn lijkt onvoldoende.

Het consumentenvertrouwen verdwijnt als sneeuw voor de zon, als zelfs het uitzetten van zonnepanelen tegen een vergoeding een vraagstuk in de markt is. Er zijn al consumenten die elektrische kachels en ovens aanzetten wanneer de energieprijzen negatief zijn. Een zorgelijke ontwikkeling. Consumenten hebben ten onrechte het idee dat ze zonnepanelen uit moeten zetten op zonnige dagen of beter af zijn in een modelcontract. Consumenten die voor een warmtepomp en zonnepanelen hebben gekozen, vragen zich steeds vaker af of dat in de praktijk wel zo gunstig uitpakt als het destijds leek. Voor een goed vervolg van de energietransitie is een duidelijk plan nodig, met voldoende waarborgen voor een stabiele energielevering. Het consumentenvertrouwen is daarbij van cruciaal belang.

2. Verduurzaming niet voor iedereen weggelegd

Heb je niet de financiële middelen of ben je geen eigenaar van je woning, dan zie je de energierekening vaak alleen maar toenemen. De push om minder energie te gebruiken is begrijpelijk, maar de kachel niet aan kunnen zetten vanwege te hoge kosten zou de uitkomst niet moeten zijn. Energie zou geen luxe goed mogen zijn, maar steeds vaker is dat wel het geval.

Gaslicht.com pleit ervoor dat er actiever wordt gekeken naar de consument die niet zelf tot verduurzaming in staat is. Nu zijn de initiatieven vooral beschikbaar voor de rijkere Nederlanders. Dat er een uitdaging ligt om de elektrificatie in goede banen te leiden, is helder. Maar de rekening wordt nu scheef verdeeld en is bovenal niet transparant. We moeten streven naar een inclusieve energietransitie, waarbij iedereen mee kan doen.

Veelal wordt er bij zorgen over de betaalbaarheid van de rekening naar de lagere inkomens gekeken. Maar het is ook belangrijk oog te hebben voor de middeninkomens. Ook daar hebben de hoge energiebelasting en snel stijgende netbeheerkosten een enorme impact. Tien jaar geleden was de belasting op gas nog 23 cent per kuub, nu betaalt de Nederlandse consument [70,5 cent per kuub gas](#). De vraag is of dit niet veel verder gaat dan alleen een bespaarprikkel. Met de elektrificatie van woningen en het toekomstig elektrisch rijden, zal er steeds meer elektriciteit verbruikt worden. Is de enorme stijging van de gasbelasting een voorbode van wat er met de energiebelasting op elektriciteit gaat gebeuren? Immers, zodra er meer elektrisch gereden wordt en inkomsten uit accijnzen op traditionele brandstof dalen, ligt een verhoging van de energiebelasting op stroom ook voor de hand.

3. Modelcontract met vaste prijzen

Het is een goede verandering dat er met de nieuwe Energiewet een modelcontract met vaste prijzen wordt geïntroduceerd, waardoor ook vaste tarieven gewaarborgd blijven in tijden van crisis. Tegelijkertijd vraagt Gaslicht.com zich af hoe de vereiste van redelijke prijzen daadwerkelijk gewaarborgd gaat worden. Gaat dat voorkomen dat die contracten in tijden van crisis opnieuw exceptioneel duur en onvindbaar worden zoals bij de variabele modelcontracten gebeurde in de energiecrisis? Ook nu wijken de jaarbedragen van modelcontracten nog altijd enorm van elkaar af, variërend tussen circa 2.500 en 12.000 euro voor een gemiddeld huishouden op jaarbasis. Hoe gaat ervoor gezorgd worden dat de modelcontracten marktconform zijn, volgens aanbod op maat worden gepresenteerd en op eenvoudige wijze breed in de markt afsluitbaar zijn?

4. Waarborgsom

Wanneer een consument (eenmalig) een betalingsachterstand heeft, kan een leverancier bij een nieuw energiecontract een waarborgsom vragen van 4 maandtermijnen. Dat is een verbetering t.o.v. de huidige 6 maandtermijnen. Toch baart het ook zorgen. Een huishouden dat 300 euro per maand aan termijnbedrag betaalt, hetgeen tegenwoordig geen uitzondering is, kan bij een eenmalige situatie van een betalingsachterstand gedwongen worden een bedrag van 1.200 euro te moeten betalen voor de start van de levering bij het afsluiten van een nieuw contract. Hierdoor kan een kwetsbare groep nog verder in de problemen komen en wordt energie nog meer tot luxe goed gemaakt.

5. Data delen

Het is voor de consument een waardevolle verandering dat energiedata delen eenvoudiger wordt gemaakt in de vernieuwde Energiewet. Een verandering waar Gaslicht.com jaren voor heeft gepleit zodat de consument zelf beschikt over haar data en deze ook zelf kan delen indien gewenst. Daardoor worden energiegerelateerde aankopen eenvoudiger en kan een consument een beter geïnformeerde keuze maken. Het is tenslotte de data van de consument. Daarbij moet de wetgever ook eisen stellen aan de kwaliteit van de data naar de toekomst toe, want zonder goede kwaliteitsborging heeft de consument weinig aan eigen data.

Bijlage 1:

